

China

Taoisme

China

— Het Taoïsme —

Paragraaf 1

‘Eén van de ‘drie wegen’ wat betreft religie in China’

Paragraaf 1.1 ‘Inleiding’

Het taoïsme is religie, het komt ergens vandaag en wordt uitgeleefd. In dit hoofdstuk wordt vanuit literatuur de theorie bij dit onderzoek beschreven. Eerst wordt beschreven wat religie nu eigenlijk inhoud en daarna krijgt het taoïsme daarin meer vorm. Alle inhouden en belangrijke dingen van het taoïsme komen naar voren. Tijdens het beantwoorden van de deelvragen kwamen er nog vele andere vragen in ons op, we hebben de antwoorden daarvan ook zoveel mogelijk verwerkt in de theorie. Om de sfeer van het taoïsme te proeven als inleiding het volgende verhaal:

“Lao Zi maakte elke ochtend een wandeling in de pure stilte die het begin van de dag kenmerkt. En hij wilde nooit dat er iemand met hem mee ging, want hij wist dat de mensen niet stil kunnen zijn en dat zou de beleving van de stilte verstoren. Maar de buurman van Lao Zi waagde het toch een keer te vragen voor een vriend van hem. Hij zei: ‘Laat hem eens met u meegaan tijdens uw ochtendwandeling. Het lijkt hem zo’n heerlijke belevenis. En hij heeft beloofd om absoluut stil te zijn.’ Voor deze ene keer stemde Lao Zi toe. Dus de vriend ging mee. Ze wandelden naast elkaar voort zonder ook maar een woord te spreken. En ze drongen steeds dieper in de bossen door. Toen kwamen ze bij een meer dat omringd werd door hoge bomen, die zich in het water weerspiegelden. Door de bomen heen scheen het zonlicht en dat viel in patronen op het water. Het was een schitterend gezicht. De mond van de vriend viel open en hij riep ontroerd: ‘O, wat mooi!’ Toen sloeg hij zijn hand voor de mond, omdat hem te binnen schoot wat hij beloofd had. Hij zou immers geen woord zeggen! Lao Zi reageerde niet en zijgend keerden ze naar huis terug. Thuisgekomen zei Lao Zi tegen zijn buurman: ‘Dit was eens maar nooit weer! Vraag me niet nog eens om je vriend mee te nemen tijdens mijn wandeling. Hij praat teveel!’ (Arend Landman weblog, 2013)

Waarom is wandelen in de natuur zo heerlijk en stilte zo belangrijk voor de taoïst? Lees het in dit hoofdstuk!

Paragraaf 1.2 ‘Wat is religie?’

Religie is een dagelijks besproken onderwerp, je hoort het op het nieuws en iedereen heeft er wel iets mee te maken. Het heeft te maken met tradities, opvoeding en geloof. Als het in dit hoofdstuk gaat over een belangrijke Chinese religie is het van belang om goed te weten wat religie nu eigenlijk is, wat betekent het om religieus te zijn? Er bestaat geen definitieve definitie van religie, maar eigenlijk betekent het bijna alles, omdat het zich bezig houdt met het menselijk bestaan als geheel, dus van leven tot dood en daarna. Het gaat over de zin en de waarheid van het leven en de wereld. Het wijst eigenlijk naar een onzichtbare wereld. Een religie is als het ware een gemeenschap, een groep van mensen met hetzelfde geloof, ze komen samen en leven op hun eigen manier. Het is een kwestie van persoonlijk geloof en is dus niet iets wat je kunt vaststellen. Het is goed om iedere religie of geloof te zien in de verschillende aspecten die daarin naar voren komen. Ze verschillen namelijk in geloofsbeleving en de manier waarop de godsdienst de individuele mens en de maatschappij beïnvloedt. Religie zorgt er als het ware voor dat ons leven een doel en betekenis krijgt. Welke verschillen er allemaal zijn en hoe ze ook zijn ontstaan de religie is belangrijk voor de mensen die het navolgen. Religie is samen te vatten in dat er meer in het leven is dan wat we kunnen zien en aanraken. Er is iets wat heilig is en wat belangrijker is dan wij. Hoe dat bij het taoïsme zit?

China

— Het Taoïsme —

Paragraaf 1.3 'Wat houdt het Taoïsme in?'

De wortels van het Taoïsme liggen in de eeuwenoude Chinese cultuur, deze cultuur heeft zich ontwikkeld in de laatste eeuwen v. Chr. toen twee denkrichtingen bij elkaar kwamen: de Weg van Hemelse Meesters en de Weg van Grote Vrede. De volgelingen van het taoïsme volgen de Tao. De Tao is geen God die wordt aanbeden, maar het is een manier van leven. (Self, 2009) Er zijn wel goden binnen het taoïsme voor bijvoorbeeld geluk of rijkdom, zij worden aanbeden in tempels. Uiteindelijk zijn ze wel deel van de Tao.

De ontwikkeling van het taoïsme naar een volksreligie vond plaats vanaf de tweede eeuw, tijdens het verval van de [Han-dynastie](#). In deze tijd werd er veel onenigheid tussen de (confucianistische) ambtelijke elite, de aanhangers van de keizerin en lokale militaire machthebbers. Met name de boeren werden meer en meer het slachtoffer van de steeds machtiger wordende grootgrondbezitters. Daarnaast waren er natuurrampen die massa's boeren beroofden van hun oogsten en soms werden ze gedwongen om zich aan te sluiten bij een roversbende. De boeren namen een vlucht naar mystieke stromingen, en zo ontstonden steeds meer stromingen. Ook het taoïsme was een middel om te ontsnappen aan het verval van de maatschappij, je kon je nu in ieder geval ergens op richten. Het confucianisme verdween voor een deel uit het zicht en zo is het boeddhisme enorm gegroeid.

Tijdens de periode van verdeeldheid (van ca. 220 - 581) verspreidde de taoïstische religie zich verder over geheel China, vaak ging het samen op met het boeddhisme. De [Tang-dynastie](#) (618 - 906), die vooral voor het boeddhisme belangrijk was, was ook voor het taoïsme een bloeitijd. Verschillende Tang-keizers waren fanatieke taoïsten. Vooral toen taoïstische geleerden aannemelijk konden maken dat de keizerlijke familie zou afstammen van Lao-tse de grondlegger van het taoïsme.

De grondlegger van het taoïsme, ene Li Erth Tan zou deze leer beschreven hebben in het belangrijkste boek van het taoïsme 'de daodejing' ook wel vertaald als 'het grote boek van de 'weg'. (Parrinder, 1976) Deze hele tekst zou hij in één nacht hebben geschreven toen hij op reis was door de bergen. Deze reis was het gevolg van de ontmoeting met de jongere Confucius waarmee hij in gesprek raakte. Hij zei tegen hem: 'Laat varen uw arrogante manieren en talloze begeerten'. Dit zou gebeurd zijn in 517 v. Chr. Het is niet zeker of deze Lao-tse (oude meester) echt bestaan heeft, maar taoïsten vereren hem als de Verheven Onsterfelijke. De leer van het Taoïsme wordt ook wel natuurfilosofie genoemd. Dit vanwege de ethische en normatieve ('hoe het moet zijn') kracht. Deze filosofie is ook van grote politieke betekenis geweest tijdens de gehele Chinese geschiedenis tot het begin van de twintigste eeuw. (Outer, sd)

Doel van het Taoïsme

Het doel van de taoïst is in harmonie te leven met de Tao, één te worden met de natuur en op basis daarvan een stabiele sociale orde te creëren. De Tao is de beweging of dynamiek van de

China

— Het Taoïsme —

allesomvattende natuur, dus de hemel en aarde en alles wat zich daarop bevindt en leeft. De Tao wordt bestuurd door de krachten Yin en Yang (zie §2.5.1), en brengt samenhang tussen al het materiële, het immateriële, het zichtbare en het onzichtbare. Voorwerp van ordening zijn zowel de materiële als immateriële zaken maar ook de dynamische relaties hiertussen, inclusief die tussen de mensen onderling en de relaties tussen mensen en de natuur. Ambitie en machtswellust worden afgewezen als een verstoring van deze harmonie. Lao-tse vergelijkt bijvoorbeeld de kunst van het vangen en bereiden van een kleine vis met het besturen van een land. (O'Donnell, 2006) Het draait om evenwicht en harmonie met de levensenergie die door alle levende wezens stroomt, de chi. Tao is het patroon waarlangs de veranderingen die door de chi (de energie) wordt veroorzaakt, zich voltrekt.

De mens moet dit evenwicht niet verstoren en dit doet hij door niet in te grijpen in de natuur, door telkens het evenwicht te zoeken; in balans te blijven.

Het Taoïsme gaat uit van het niet te bevatten alles (Tao), dat in alles aanwezig is.

Paragraaf 2

'Welke belangrijke elementen zie je binnen het Taoïsme?'

Paragraaf 2.1 'Symbolen'

In het Taoïsme zijn er verschillende symbolen die een belangrijke plaats innemen.

In deze paragraaf volgt een toelichting op twee van de belangrijkste en meest aanwezige symbolen: de Yin en Yang en de Wu Xing en de Tao.

Yin en Yang

Het yin-yang-symbool of het T'ai chi-symbool stelt het verband tussen de yin-krachten en de yang-krachten voor, de weg van universele levenskracht (Chi). Hieronder volgt een schema waarin duidelijk wordt welke scheiding er gemaakt wordt.

De begrippen die men met yin of yang associeert kunnen op een eigen manier de denkwijze erover of door een bepaald aspect van plaats verwisselen. bv. water: "In de wereld is er niets zachter dan water. En toch overtreft niets het bij het overwinnen van het harde" (Lau-Tse, Tao Te Ching). Of bijvoorbeeld dat leed je sterker maakt, dat er aan pijn toch een positieve kant zit en hoe er iets moois kan uit groeien. Het zijn tegengestelde, aanvullende en niet-duellerende krachten die elkaars essentie bezitten en in elkaar overvloeien. Het beste voorbeeld hiervan is een relatie tussen man en vrouw. De man heeft altijd een vrouwelijke en de vrouw een mannelijke kant.

Het T'ai Chi is het oorspronkelijk geheel die in de dualiteit yin-yang vervalst. Van die Twee kwam de Drie en uit de Drie groeien al de vormen van het heelal. Het vloeiende, veranderlijke aspect van yin-yang doet al die vormen weer oplossen in het ene: de eeuwige terugkeer. Dit gedreven door de chi-stromen (=verschillende vormen van energie). Door de chi zijn dus alle elementen van het universum, de Yin en de Yang, met elkaar verbonden.

YIN	YANG
vrouwelijk	mannelijk
aarde	hemel
schaduwzijde	zonzijde
water	vuur
stilte / rust	beweging / actie
koud	warm
maan	zon
zwaar	licht
dood	leven
binnen	buiten
inademen	uitademen
sluiten	openen
ontvangen	scheppen
noord	zuid
even	oneven
-	+
zwart	wit
gebroken lijn	doorlopende lijn

China

— Het Tooïsme —

Een kenmerk van de bovengenoemde beweging der natuurlijke dingen, is dat zij wordt voorgesteld als een beweging, die niet volgens een rechte lijn -loopt maar cyclisch en harmonisch is, zonder begin en zonder eind. Dat wil zeggen dat alles hangt samen en weer terugkomt in zijn oorspronkelijke vorm. Dit idee vormt een belangrijk verschil met de meeste westerse filosofische stromingen, waarbij beweging (in filosofische zin) bijna altijd als een ontwikkeling in een min of meer rechte, onvoorspelbare, doorgaande lijn wordt gezien, waarin altijd vooruitgang zichtbaar is zonder terugkeer naar het uitgangspunt. De veronderstelde terugkerende beweging leidt in de Chinese filosofische traditie dan ook vaak tot de gedachte dat 'het goede' gezocht moet worden in evenwicht en harmonie. Volgens Taoïsten brengt een goede balans tussen de krachten Yin en Yang harmonie en voorspoed en een slechte balans, onheil. Toch hoeft er niet altijd sprake te zijn van een statische goede of slechte balans. Er zijn tijden waarin Yin de boventoon voert, afgewisseld door tijden waarin Yang de boventoon voert.

*Er is geen yin zonder yang
en geen yang zonder yin.*

*In een eeuwige,
onafscheidelijke, vloeiende
dans
vormen ze een perfecte
balans.*

*Wit is niet beter dan zwart
en + niet beter dan -*

*Niets is volledig yin of yang.
Er is altijd yin in yang en
yang in yin.*

Wu Xing

Wu Xing betekent 'De Vijf Bewegingen'. De Vijf Elementen zijn water, vuur, aarde, metaal en hout. Zij staan in een dynamische (cyclische) relatie met elkaar, zowel in positieve als in negatieve zin.

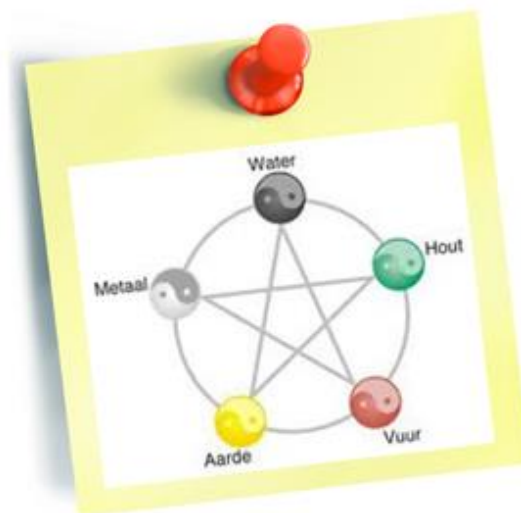
Bij de positieve cyclus (creatie) stelt men zich voor hoe het ene Element uit het andere wordt gevormd:

*Het Water voedt het Hout
Het Hout voedt het Vuur
Het Vuur produceert Aarde (as)
De Aarde brengt Metaal voort
Metaal vangt het Water op.*

De negatieve cyclus (beheersing) is een voorstelling van de onderworpenheid van het ene ten opzichte van het andere element:

*Het Water blust het Vuur
Het Vuur doet Metaal smelten
Metaal snijdt door Hout
Hout drukt de Aarde opzij
De Aarde neemt het Water op.*

De Vijf elementen worden gekoppeld aan allerlei eigenschappen (bijvoorbeeld kleuren), maar ook materiele zaken, zoals lichaamsdelen en organen. Er kunnen veel vormen en uitwerkingen van deze zijn en de vorm of uitwerking zorgt weer een complex van symbolen. Hier volgen enkele voorbeelden van associaties van de Vijf Elementen met de meest uiteenlopende zaken en kwaliteiten. Dit zijn voorbeelden, het is dus niet compleet!

China

— Het Taoïsme —

Water:

Noord, nier (Yin), blaas (Yang), oren, Mercurius, winter, dood, .. enz.

Vuur:

Zuid, hart (Yin), dunne darm (Yang), tong, Mars, zomer, jeugd, .. enz.

Hout:

Oost, lever (Yin), galblaas (Yang), ogen, Jupiter, lente, geboorte, .. enz.

Aarde:

Centrum, milt (Yin), maag (Yang), mond, Saturnus, (seizoen overgangen), volwassenheid, .. enz.

Metaal:

West, longen (Yin), dikke darm (Yang), neus, Venus, herfst, ouderdom, ..enz.

Met behulp van deze associaties kunnen allerlei voorspellingen en adviezen worden samengesteld, een techniek die je vaak tegenkomt in de publicaties over Chinese waarzeggerij en natuurfilosofie.

De Tao

Het Chinese symbool voor Tao stelt een voet voor (lopen, volgen, gaan) en een oor of een hoofd met twee pluimen. Het is de generaal, de

leider. Het symbool staat ook voor de verbinding tussen hoog en laag en tussen hemel en aarde. Tao betekent dan de natuurlijke heelheid van alles, waaronder de mens.

Als je niets verstoort, blijft alles in orde.

Paragraaf 2.2 'Het Pantheon (de godenwereld)'

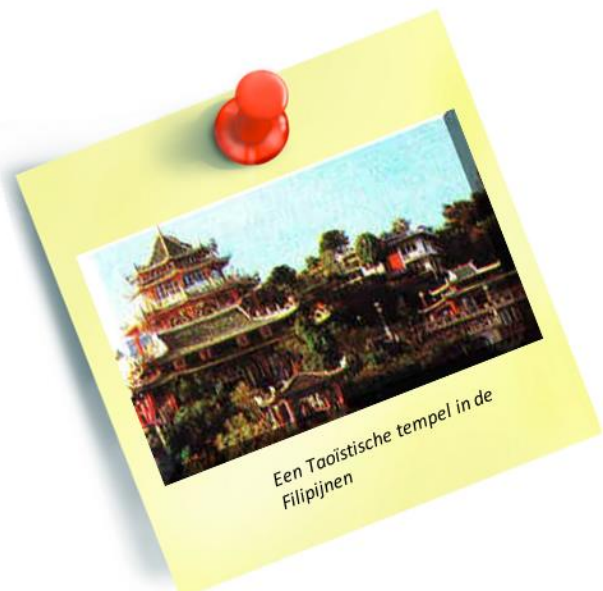
Was het Taoïsme van oorsprong een filosofie zonder specifieke goden, later heeft het zich ontwikkeld als een ware volksreligie met een hele massa goden en heiligen. Hierbij ondervond het een sterke (wederzijdse) invloed van het boeddhisme. Vele van deze goden waren legendarische volkshelden of ingelijfde lokale godheden uit andere religies, zoals het boeddhisme en via deze zelfs uit het hindoeïsme. Omdat het aantal zo groot is en omdat er een duidelijke hiërarchisch relatie tussen de taoïstische goden ontbreekt is het erg moeilijk om een overzicht te geven van het taoïstische pantheon. Een greep uit de meest bekende goden en heiligen:

"De acht onsterfelijken",

De zgn. "Mythische keizers" (Yao, Shun en de 'Jadekeizer' Yu),

God van de donder, god van de Bliksem, enz.,
Guan Yu (God van de oorlog afkomstig uit de roman over de 'Drie Koninkrijken'),

De "Heilige Koningin Moeder van het Westen"
Mazu, godin van de schippers

Een Taoïstische tempel in de Filipijnen

China

— Het Taoïsme —

Paragraaf 2.3 'Rituelen'

Het taoïsme bevat naast de symbolen (waarvan de voornaamste in de voorgaande paragraaf zijn benoemd) een grote hoeveelheid aan rituelen en oefeningen. De magische rituelen stammen in veel gevallen waarschijnlijk af van een oeroud sjamanisme. (O'Donnell, 2006) De rituelen die in een taoïstische tempel plaatsvinden vertonen veel gelijkenissen met het lamaïsme (Tibetaans boeddhisme) en zelfs met het katholicisme. De rituelen zijn een soort biecht, dodenmissen en dank en zoenoffers. De taoïsten richtten ook tempels op waarin de ceremonies worden gehouden met als belangrijk element het voorlezen van taoïstische teksten.

Paragraaf 2.4 'Taoïstische uitingen in het dagelijks leven'

Muziek heeft het sterke vermogen om gevoelens, stemmingen op te roepen. Het is een kunstvorm waarbij je een gevoel krijgt van geestelijke stimulatie en verbondenheid. De Oosterse muziek beeldt dan ook vaak de band met de natuur (met z'n chi-stromen) uit. Het onder muziek brengen van de spirituele ervaring is bij het taoïsme een belangrijk onderdeel en wordt veel gebruikt als hulpmiddel bij meditatie. Ook wordt er veel gebruik gemaakt van fluiten en snaarinstrumenten waarbij vooral die bepaalde akkoorden domineren waardoor het z'n typische Oosterse, mystieke klanken krijgt.

Poëzie is een uitdrukkingsvorm die de functie heeft om gedachten en emoties in een harmonieuze tekst om te zetten waar er een welbepaalde sfeer vanuit gaat. Via onder andere symboliek en rijm om samenhang te verkrijgen en de geschikte (gevoelsgeladen) woordenkeus verkrijgt je een dynamisch, evenwichtig geheel. Om die redenen is poëzie de taal van de taoïst, veel grote Chinese filosofen penden hun gedachten neer aan de hand van de dichtvorm.

De kunst bleef en blijft ook in het Westen een wezenlijke rol spelen in de vereniging van mensheid en natuur, van lichaam en ziel. De boodschap van intuïtie en spontaniteit, die de basis van het taoïstische denken is, gaat niet verloren. Dus is het belangrijk dat je als taoïst deelneemt aan een kunstzinnige uitingsvorm.

Paragraaf 2.5 'Wat is de relatie tussen het taoïsme en andere (Chinese) godsdiensten?'

Het boeddhisme heeft als thema het ontsnappen aan het lijden, aan je lot, je

karma. Het taoïsme kent dit niet, het gaat om leven in de Tao en met de Tao. De overlappen die er wel zijn, zijn opvallend. Zo zegt de boeddhistische monnik Thich Nhat Hanh: 'Home is the way, there is no way home.' Bij het taoïsme zie je dit terug: de Tao hoeft je niet te volgen, er is geen weg naar toe, de Tao is de weg, de Tao is alles en overal.

Het taoïsme is een verbonden tegenpool met het iets latere confucianisme, waarbij alles volgens de

China

— Het Taoïsme —

regels dient te verlopen binnen een strak voorgeschreven orde en hiërarchie. Samen vormen ze een soort `yin en yang`. Je kunt het de leer van de natuur (Tao) tegenover de leer van de cultuur en de mens noemen. Het 'onzichtbare' taoïsme ligt onder het zichtbare confucianisme. In de praktijk van het huidige China zijn taoïsme en confucianisme beide nog sterk aanwezig. Ze lopen voor een buitenstaander volstrekt onbegrijpelijk en ongrijpbaar door elkaar en beide zijn ook meer verbonden dan een buitenstaander in eerste instantie zou denken.

Ook zie je in het taoïsme iets van de Bijbel terug komen. Lao heeft ook deze woorden opgeschreven;

“Alles heeft zijn uur en ieder ding onder de hemel zijn tijd; een tijd om te planten en een tijd om het geplante uit te rukken, een tijd om te doden en een tijd om te helen, een tijd om af te breken en een tijd om op te bouwen, een tijd om te wenen en een tijd om te lachen, een tijd om te rouwklagen en een tijd om te dansen, een tijd om stenen te werpen en een tijd om stenen bijeen te zamelen, een tijd om te omhelzen en een tijd om zich van omhelzen te onthouden, een tijd om te zoeken en een tijd om te laten verloren gaan, een tijd om te bewaren en een tijd om weg te werpen, een tijd om te scheuren en een tijd om dicht te naaien, een tijd om te zwijgen en een tijd om te spreken, een tijd om te beminnen en een tijd om te haten, een tijd van oorlog en een tijd van vrede. Dit vinden we in de Bijbel in Prediker 3:1-8

Paragraaf 2.6 ‘Wat zie je op dit moment van het taoïsme?’

In China zie je nog veel van het taoïsme, want het is nog steeds een van de drie hoofdgodsdiensten. Het wordt uitgeleefd zoals dat in het beantwoorden van de vorige deelvragen naar voren kwam. Het is dus niet iets van vroeger, maar het is nog steeds realiteit. Je ziet er dingen van terug komen in vechtsporten en yoga, wat vooral in China veel wordt gedaan om het lichaam en de ziel in balans te houden. Mediteren is ook een groot onderdeel van het taoïsme, eenwording met de natuur en je laten gaan en het overdenken van het leven. Ook in de Westerse cultuur zie je er steeds meer dingen van terug komen. Ook hier doen mensen aan yoga en mediteren en daarnaast zijn verschillende westerse geneesmiddelen gebaseerd op Chinese medicijnen. De oude methoden voor het gebruik daarvan wordt hier in het Westen steeds populairder. Denk bijvoorbeeld aan acupunctuur wat ook deels van de Tao afkomt. Of om nog iets te noemen de bekende winkels in de stad met body en douche middelen van Rituals, ook afkomstig van het taoïsme en andere Chinese en Japanse godsdiensten.

Paragraaf 3 ‘Samenvatting’

Het taoïsme is een Chinese religie waarin de mensen willen leven in harmonie met de Tao. Dat is eigenlijk met alles, want de Tao is alles. Het woord Tao is het best te vertalen met weg, de weg waarlangs alles gaat. De Tao is niet zoals in vele religies een persoon, het is geen God die wordt aanbeden, maar het gaat om de manier van leven. In de tijd van het communisme was het moeilijk in China, er waren steeds machtigere grootgrondbezitters en de burgers kregen het armer. Zo zochten mensen toch naar een doel in hun leven door middel van het taoïsme. Juist in deze tijd groeide het taoïsme ontzettend snel. Of degene die het boek van de taoïsten heeft geschreven werkelijk heeft

China

— Het Taoïsme —

bestaan, weet niemand, maar het verhaal is dat hij op reis was en daar een ontmoeting had met iemand en in gesprek raakte. Ze hadden het over wat er belangrijk is in het leven en zo is het boek ontstaan, het grote boek van de weg. De leer van het boek wordt wel natuurfilosofie genoemd, omdat het gaat over de weg in eenwording met de natuur. De mensen willen in het uitleven van de Tao een orde creëren. Het wordt bestuurd door twee krachten Yin en Yang. Alles en iedereen bestaat uit een mengsel van deze twee. Het zijn tegenovergestelde krachten (zoals; licht en donker, zwak en sterk) die niet zonder elkaar kunnen. Ze moeten met elkaar in evenwicht worden gehouden. Streven naar macht of rijk willen worden wordt afgewezen, want het verstoort de harmonie. Het doel is om in balans te blijven.

Het taoïsme is naast het boeddhisme en het confucianisme een van de belangrijkste religies in China. Ze verschillen in een aantal dingen. Bij het boeddhisme gaat het om ontsnappen aan het lijden, dit zie je in het taoïsme niet terug. Bij het confucianisme zie je veel tegenpolen, want daar gaat het erom dat je de regels volgt.

Volgens de taoïsten brengt een goede balans tussen de krachten Yin en Yang harmonie, voorspoed en geluk. Naast Yin en Yang heb je ook nog de vijf elementen. Dit zijn elementen die worden gekoppeld aan allerlei eigenschappen (bijvoorbeeld kleuren), maar ook materiele zaken, zoals lichaamsdelen en organen.

Op de voorkant van deze scriptie is het Chinese teken van Tao te zien, het stelt een voet voor, wat wijst op lopen, volgen en gaan. Je ziet ook nog een oor of een hoofd met twee pluimen. Het is de generaal, een leider. Het is als het ware een verbinding tussen hoog en laag, tussen hemel en aarde. Het betekent dat alles daaronder valt, de mens is daar dus een onderdeel van.

Eerst kende het taoïsme geen goden, maar later veranderde dit. Het heeft nu veel heiligen en goden en hebben ze ook tempels waar ze deze goden aanbidden. Ook de goden zijn onderdeel van de Tao, ze zijn dus deel van alles en worden niet als het Alles aanbeden.

In het taoïsme komen ook veel rituelen naar voren. Er zijn magische rituelen, rituelen die in de tempels veel voorkomen, ze hebben een gelijkenis met die van het Tibetaans boeddhisme. Het zijn een soort biecht, dodenmissen, maar ook dank en zoenoffers. Een belangrijke ceremonie in de tempels is het voorlezen van taoïstische teksten. Je ziet ook veel vormen van kunst. Vooral muziek, wat gevoelens en stemmingen oproept, is populair. Het beeld een band uit met de natuur, en het wordt vaak gebruikt als hulpmiddel bij meditatie. Ze maken gebruik van fluiten en snaarinstrumenten waarbij je mystieke klanken krijgt. Ook in poëzie kunnen de taoïsten zich goed uitdrukken. Gedachten en emoties worden opgeschreven in een bepaalde sfeer.

In China zie je nog veel van het taoïsme, want het is nog steeds een van de drie hoofdgodsdiensten. Het wordt uitgeleefd zoals dat in het beantwoorden van de vorige deelvragen naar voren kwam. Het is dus niet iets van vroeger, maar het is nog steeds realiteit. Je ziet er dingen van terug komen in vechtsporten en yoga, wat vooral in China veel wordt gedaan om het lichaam en de ziel in balans te houden. Mediteren is ook een groot onderdeel van het taoïsme, eenwording met de natuur en je laten gaan en het overdenken van het leven. Ook in de Westerse cultuur zie je er steeds meer

China

— Het Taoïsme —

dingen van terug komen. Ook hier doen mensen aan yoga en mediteren en daarnaast zijn verschillende westerse geneesmiddelen gebaseerd op Chinese medicijnen. De oude methoden voor het gebruik daarvan wordt hier in het Westen steeds populairder. Denk bijvoorbeeld aan acupunctuur wat ook deels van de Tao afkomt. Of om nog iets te noemen de bekende winkels in de stad met body en douche middelen van Rituals, ook afkomstig van het taoïsme en andere Chinese en Japanse godsdiensten.

